

повсякденної життєдіяльності, побутової культури [1, с.655]. Етнічна культура забезпечує передачу культурних норм (в тому числі й правових) із покоління в покоління. Етно-соціальний аспект формування позитивного права визначається, на наш погляд, культурною своєрідністю, культурним запозиченням, культурною дифузєю та культурними універсалами.

Наближенням до етно-соціального аспекту є етичний аспект правотворчості. Етичні норми не рідко мають більшу силу й авторитет за правові. Зі зростанням кризи культури результати діяльності людини повинні піддаватись етичній експертизі. Етична експертиза повинна здійснюватись і в правотворчості. Якщо внесені культурні норми у позитивне право відстоюють переважно матеріальні, а не духовні інтереси, державні, а не суспільні, то це є ознакою ігнорування етичного моменту у правотворчості. Тому етика у праві не “скачується” на позиції консервативності, а навпаки, стає провідною.

Підсумковим аспектом правотворчості як феномену культури є аксіологічний, який відображає потребу в культурних цінностях, потребу використання культурних норм для моделювання правових норм. Без сумніву, така потреба існує та здійснюється, на нашу думку, шляхом культурного добору та культурного фільтру.

Отже, розбудова української державності вимагає проведення активних перетворень в багатьох галузях суспільного життя і особливо у культурно-правовій сфері. На вітчизняну правотворчість за цих умов покладається особлива роль, визначальним стає її культурологічний аспект. В умовах глобалізації розвиток вітчизняної правової системи не мислимий без культурного запозичення. Важливим для України вбачається, зокрема, запозичення культурних універсалій, закріплених в ряді норм Європейського союзу, та їх прищеплення на ґрунт української правової культури. Однак, для формування національного права слід здійснювати не сумарний відбір культурних норм, а лише тих, яких потребують інтеграційні процеси, оскільки поява небажаних культурних проявів у конкретній правовій нормі нівелює її цінність. Наявність потужного культурного фільтру позитивно сприятиме дифузії правових культур та розвитку національного права. Врахування взаємного впливу культури і права створить сприятливий ґрунт для удосконалення вітчизняного права.

Список використаних джерел:

1. Кравченко А.И. Культурология: словарь / А.И. Кравченко.– М.: Академический Проект, 2000.– 671 с.
2. Краткий философский словарь / Под ред. А.П. Алексеева.– М.: Проспект, 2000.– 400 с.
3. Новая философская энциклопедия: В 4 т. / Ин-т философии РАН, Нац. общ.-науч. фонд; Науч.-ред. совет: предс. В.С. Степин, зам. предс.: А.А. Гусейнов, Г.Ю. Семигин, уч. секр. А.П. Огурцов.– М.: Мысль, 2001.– Т.3.– 692 с.
4. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник / Укл. Піча В.М., Піча Ю.В., Хома Н.М. та ін. / За заг. ред. Пічі В.М.– К: Каравела; Львів: Новий Світ, 2000.– 480 с.

ФІЛОСОФСЬКЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА ПРАВА

Михайленко Р.В.,

доцент кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ, кандидат філософських наук, доцент

Сучасне суспільство є складним утворенням. Його розвиток залежить від розвитку багатьох компонентів. У загальному розумінні розвиток сучасного суспільства є результатом розвитку політичної, правової, економічної підсистем суспільства. Значну роль у цьому розвитку відіграє право. Саме

тому увага зосереджена на дослідженні взаємодії суспільного розвитку та права.

Людина має певні права, що звичайно видається очевидним. Не існує суспільства, в якому його членів було б позбавлено всіх соціально визнаних можливостей діяти, володіти, реалізувати свої інтереси та свою волю. Права людини – це визнані суспільством і забезпечені системою суспільного життя форми та способи людської самореалізації: те, що існує як фіксовані й незаперечні можливості для людини вчиняти так чи інакше. Право – це лише рівний для всіх людей формалізований шлях до набуття прав на різні речі, предмети, блага, а не їхнє розподілення порівно кожному. Словними компонентами права, його об'єктивними сутнісними властивостями, принципами, є формальна рівність, рівна міра свободи індивідів та загальної справедливості, які в цілому виражають природу, сенс і специфіку права, уособлюють розуміння права як самостійної сутності.

Суспільство постійно змінюється. Суспільний розвиток потребує правового регулювання. Такий процес є постійним. Аспекти розвитку суспільства фіксуються правовими нормами. Але право не несе активної функції розвитку по відношенню до суспільства. Право лише пасивно фіксує певні віхи розвитку суспільства. Роль права у суспільному розвитку полягає у тому, що право фіксує те, що стихійно породжує саме суспільство. Тому суспільство у кожному моменті свого існування є носієм сталих правових норм та носієм суспільних відносин, що стануть новими правовими нормами.

Список використаних джерел:

1. Філософія права: Навч. посіб. / О. О. Бандура, С. А. Бублик, М. Л. Зайчківський та ін.; за заг. ред. М. В. Костицького, Б. Ф. Чміля. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 336 с.
2. Біленчук П. Д., Гвоздецький В. Д., Сливка С. С. Філософія права: Навчальний посібник / П. Д. Біленчук, В. Д. Гвоздецький, С. С. Сливка; За ред. П. Д. Біленчука. - К.: Атіка, 1999. - 208 с.

ФІЛОСОВСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРИНЦИПІВ ПРАВА І МОРАЛІ

Гетьман-Прятковська І.А.,

доцент кафедри політології і права Херсонського національного технічного університету, кандидат юридичних наук, доцент

Для філософського осмислення взаємодії принципів права і моралі необхідно зрозуміти і винайти ті їх керівні ідеї і засади, які зумовлюються об'єктивними закономірностями існування й розвитку суспільства, визначають зміст і спрямованість правового й морального регулювання, тобто в концентрованому вигляді відображають найсуттєвіші риси права й моралі.

Метою дослідження є осмислення принципів права й моралі. Саме принципи визначають сутнісні основи права і моралі, їх природу та місце в системі засобів соціального впливу. Окремим аспектам даної проблематики приділяли увагу такі науковці як С. В. Бобровник, О.В. Зайчук, П. М. Рабинович, А.М. Колодій, О. Ф. Скакун, Н.М. Оніщенко, Т.І. Тарахонич, О.Д. Тихомиров, Ю.С. Шемшученко та інші.

Принцип (від лат. *principium* – начало, основа) визначають як провідну ідею, основні засади, які відображають головну мету, завдання, напрями, форми і методи діяльності. Принципи права розглядають як керівні ідеї, які зумовлюються об'єктивними закономірностями існування й розвитку людини та суспільства і визначають зміст і спрямованість правового регулювання [7, с. 99]. Принципи права і моралі відображають їх найсуттєвіші риси.

Професор А.Колодій розрізняє загальносоціальні та соціально-юридичні (спеціальні) принципи права. До загальносоціальних принципів права відносимо: справедливість; гуманізм [1, с. 54]; свобода у всіх її проявах: